

Dubravka PEIĆ ČALDAROVIĆ – Nikša STANČIĆ, *Povijest hrvatskoga grba*, Hrvatski grb u mijenama hrvatske povijesti od 14. do početka 21. stoljeća, Školska knjiga, Zagreb, 2011., 315 str.

Monografija *Povijest hrvatskoga grba* Dubravke Peić Čaldarović i akademika Nikše Stančića nastala je u sklopu rada na projektu »Temeljni dokumenti hrvatske povijesti« kao znanstveno utemeljeni prikaz faza razvoja hrvatskoga grba kroz stoljeća. Autori su obradili problematiku uporabe grba kao oznake političkoga i kulturnog identiteta hrvatskog naroda, pružili su detaljnu analizu heraldičkog znakovlja hrvatskih povijesnih prostora te su prikazali pojedine etape hrvatske povijesti.

Nakon »Uvodne napomene čitatelju« (7–12) i »Predgovora« (13–24) počinje prvo od ukupno tri poglavlja, naslovljeno »Hrvatski grb u povijesnim zbivanjima od 14. do 18. stoljeća« (25–132). Autori iscrpno prikazuju prve i najstarije grbove koji su predstavljali povijesne hrvatske teritorije u razdoblju od 14. do 18. stoljeća i političke okvire koji su uvjetovali njihov nastanak te odredili njihov oblik. Razlažu nastanak prvog poznatoga hrvatskoga grba koji prikazuje tri okrunjene lavlje/leopardove glave u vrijeme Ludovika I. Anžuvinca, zatim obrazlažu nastanak grbova Hrvatske (crveno-srebrno šahirani štit), Slavonije (kuna u trku između dviju valovitih greda gore praćena zvijezdom) i Dalmacije (zadržan najstariji hrvatski grb sa lavljim/leopardovim glavama) u 15. i 16. stoljeću te poslije nastalih grbova Istre (štit s likom koze) i Dubrovačke Republike (srebrne i crvene grede ili lik sv. Vlaha). Obrađuju problematiku kontroverze podrijetla heraldičkog motiva crveno-srebrnih (bijelih) polja, boje početnog polja te nastanak i razvoj sjedinjenoga grba Trojedne Kraljevine u ranome novom vijeku. Svrha je iznesenih spoznaja u ovom poglavlju bolje razumijevanje složenih procesa nastanka suvremenog hrvatskoga grba u njegovu povijesnom odnosno kulturno-političkom kontekstu.

U drugom poglavlju »Tradicionalno i moderno u hrvatskoj nacionalnoj heraldici 19. stoljeća« (133–166) autori pišu o promjeni značenja i stilskim odlikama heraldike u 19. stoljeću. Ukazuju na to kako su se u tom razdoblju upotrebljavale tri osnovne varijante državna grba s nekoliko podvarijanata, crveno-srebrno šahiran štit prisutan u varijantama grba Trojedne Kraljevine u sklopu složenog ili sjedinjenog grba. Tijekom kratkotrajnoga preporodnog razdoblja 1830-ih i 1840-ih intenzivno je prisutan također ilirski grb – ilirska leljiva (zvijezda iznad mladog mjeseca). Zabranom ilirskog imena te poslije opovrgnućem teze o ilirskom podrijetlu Južnih Slavena, prestaje uporaba tog motiva.

Posljednje poglavlje »Hrvatski grb u 20. i na početku 21. stoljeća – između mita i stvarnosti« (167–213) autori započinju razjašnjavanjem heraldičke teorije i prakse u Hrvatskoj u moderno doba. Potom daju kronološki uvid u hrvatsku heraldičku praksu kroz četiri različita režima – Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca, Nezavisnu Državu Hrvatsku, Federativnu Narodnu Republiku Jugoslaviju odnosno Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju te na kraju nezavisnu Republiku Hrvatsku. Česte promjene povijesno-političkog konteksta u 20. stoljeću znatno su i drastično preoblikovale nacionalne heraldičke simbole, a zadnje promjene autori detaljno prikazuju.

U »Pogovoru« (214–220) autori upozoravaju na akutne probleme hrvatske suvremene heraldike kao što su nedostatak javnog, jedinstvenog registra tradicionalnih grbova ili

Prikazi i recenzije

njihovih nositelja i pravne zaštite uporabe heraldičkih simbola. Monografija završava s Katalogom heraldičkih izvora i ilustracija (221–280), popisom literature (281–288), sažetkom na engleskom jeziku (289–303), te kazalom osobnih imena i geografskih pojmova (304–315), koji će zasigurno olakšati rad zainteresiranima za daljnja istraživanja.

Ana Biočić